

זבחים דף כז
עניין: רצפת העזרה

מהר"ם שיק מצוה רנה

מיהא נראה דיש נפקא מינה בין זמן שצית המקדש קיים ובין שלא זמן שצית המקדש קיים, דזמן שצית המקדש קיים גם המחילות קדושים היו, ולכן צריך להרחיק בקלות ראש מכל הדברים במקום שרואה, משא"כ זמן החורבן המחילות פקעו קדושתם, על כן מחילות צית המקדש עומן הם כמו גדר, ואין צריך להרחיק בקלות ראש אלא כנגד שער המזרח, דמשם היה נראה גם הקרקע של צית קדשי הקדשים והיו מחויב במורא מלד הקרקע עומן, ולכן נשאר גם כן זמן הזה אפילו אינו רואה עתה הקרקע, כן נראה לי לחלק כזוונת הרמב"ם.

מקדש מלך לרבי צבי פסח פרנק פ"ה

ובהא דאמרין אין קדוש אלא בשעת הבנין יש לנו בזה הרהורי דברים מהא דאמרין בזבחים (דף כז ע"א): 'כי קדיש דוד, רצפה עליונה קדיש וכו', דמבאר דוד קדש רצפת העזרה בקדושת המקדש, ואמאי, הא אין קדוש אלא בשעת הבנין והא לא נבנה הבית עד שלמה. עוד קשה לי דהרמב"ם (הלכות בית-הבכירה פרק ו) כתב דשלמה קדש העזרה דלא כסתמא דגרמא דהכא. וגם בלאו הכי יש לדקדק דהא לקמן (דף נט סוף ע"א) מביא מקרא מלא דשלמה קידש העזרה, דכתיב 'ביום ההוא קידש המלך את תוך החצר הפנימית'. ובלשון רש"י (שבועות דף מז ע"א) מבאר דוד ושלמה קדשו, וטעמא בעי אי דוד קדשה למה הוצרך גם שלמה לקדש ואמאי לא סגי בחד. ומזה יש לומר משום דהתם פליגי ר' יהודה והנה מצאתי בספר טהרת-הקדש שעמד בזה שהערתו מהא דלעיל אמרין דוד קידשה, ולהלן הוא אומר דשלמה קידשה, ומתוך דוד קידש רק הרצפה ושלמה קידש האויר. ונראה לי דמיושב בזה נמי מה שהערתו לעיל, איך קידש דוד הרצפה הא אין קידוש אלא בשעת בנין, אבל לפי הנ"ל ניחא, דדוקא לקידוש האויר זה תלי בבנין, דרך על ידי בנין מחיצות נעשה האויר שביניהם לחטיבה בפני עצמה שיהא מוכשר לקבל תוספת קדושה מיוחדת (דבלי בנין אחי אירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה), מה שאין כן לענין חלות קדושת עצם הרצפה לחוד זולת האויר, לא תליא בבנין כלל, דהקרקע הרי בנויה ועומדת ואינה מחוסרת בנין, ומיושב גם דברי הר"מ דשלמה קידש העזרה היינו אויר העזרה היה הקידוש דוקא על ידי שלמה, דוד לא היה יכול לקדשו דאין קדוש אלא בשעת בנין.

כפתור ופרח לרבי אשתורי הפרחי פ"ו

ומה שאנו נוהגין חיים עם אחינו אנשי גאולתנו יושבי הארץ כאנשי סין וחמת ימשק צובה מצרים ואסכנדריה לעלות לירושלם בחגים ובמועדים אינו אלא מפני עגמת נפש רוצה לומר להרכות עגמת נפש. וכדרך שאמרנו סוף פרק

הר הקודש – פנים חדשות עמ' רעז

ו. ונפקא מינה בזה, דאם נימא דעליה לרגל בזמן הזה מצוה, ואפילו אם אינה אלא מצוה דרבנן, מ"מ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקנו, ומצות ראייה הוא ראיית פנים בעזרה כמו שכתב הרמב"ם (חגיגה פ"א ה"א), ולפי"ז העולה לרגל לירושלים בזמן הזה, צריך שיעלה על מקום גבוה שיראה משם כל רצפת הר הבית דנכלל בתוכו מקום העזרה, דראיית פנים אינו אלא בעזרה כמ"ש הרמב"ם (שם) ולא בהר הבית כדאיתא להדיא בירושלמי (חגיגה שם) ועיין תוספות יו"ט (שם), וכן באמת נהגו גם בזמנים הקדומים. בעליית הרגל היו עולים על הר הזיתים לראות משם מקום המקדש עיני פנים מסבירות (ס"ק ל"ח), אמנם לאלו הסוברים שאינו אלא מנהג משום חיבוב הארץ סגי במה שעולה לירושלים, או בסמוך להר הבית אצל הכותל המערבי ורואה החורבן ומרבה עגמת נפש כדעת בעל כפתור ופרח הנז'.

תשב"ץ ח"ג סי' רא

ויש סמך וראיה שקדושת המקדש והעיר היא קיימת, שעדיין הם עולים לרגל ממזרים ושאר ארלות⁵⁶. ויש בזה רמז במדרש קינות⁵⁷, ובמדרש שיר השירים במדרש פסוק⁵⁸ אני חומה, ובפסוק⁵⁹ אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בך אדדם עד צית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג. ואומרים⁶⁰ כי עדיין נשאר מהניסים שהיו צירושלים שלא אמר אדם לחצירו צר לי המקום⁶¹, כי צית הכנסת צירושלים הם צריכים לאנשי המקום כל השנה, ומתמלאת פה על פה צעת התקצץ שם צחג השבועות החוגגים יותר משלוש מאות איש, כולם הם נכנסים שם ויושבים רווחים, כי עדיין היא בקדושתה. וזה סימן גאולה שלשית⁶².